

inleiding van Nelleke Wijngaards-Serrarens over Kinderen en Armoede:

Armoede is onrecht: elk mens, elk kind heeft recht op een bestaan in waardigheid, er recht op zich te kunnen ontplooien, zoals normaal is in onze maatschappij.

Uit onderzoek blijkt dat 1 op de 9 kinderen op of onder het minimum moet leven, in armoede. Hoe is dat in onze eigen omgeving?

Daartoe hebben we een tijd terug een onderzoekje opgezet: Om goed te leren zien en luisteren hebben we gesprekken gevoerd met twee hoofden van scholen, vrijwilligers van het Vakantiekamp en een buurthuiswerkster. We waren onthutst over de situatie. Belangrijkste punten die naar voren kwamen:

- Armoede / geldgebrek staat niet op zich, maar is een onderdeel van bredere problematiek. Er is vaker grote spanning in het gezin, o.a. door het chronisch geldgebrek, door werkloosheid, een scheiding, schulden. In een klas heeft 1 op de 3 kinderen sociaal psychische problemen.
- Het leven van de kinderen speelt zich grotendeels af in de wijk, als hun totale wereld.

Los van alle problemen heeft het chronisch, langdurig tekort aan geld veel gevolgen:

- Zelden nieuwe kleding, tweedehands, dus uit de mode, m.n. voor tieners het gevoel buiten de groep te vallen. Schoenen zijn duur.
- Voeding: weinig groenten en fruit, vlees, melk. Niet altijd een warme maaltijd, beperkt aantal boterhammen. Schoolmelk is nodig. Gevolgen voor de gezondheid
- Geld voor uitstapjes is er niet of nauwelijks. Vakantie samen is zelden haalbaar. Het blijkt een van de punten te zijn waar kinderen het ergst onder lijden.
- Vrijwilligers organiseren een vakantiekamp voor de kinderen, maar daarvoor bestaat een wachtlijst.
- Weinig speelgoed – fiets mag vooral niet kapot gaan.
- Weinig geld voor culturele activiteiten, sportclubs, computer.
- School: extra uitgaven voor excursies, schoolkamp (ook kleren, pyama, laarzen). Voorbeeld: Kinderen worden uit rij gehaald bij schoolreisje, omdat de ouders het schoolgeld niet betaald hebben (= niet hebben

kunnen betalen) In het middelbaar onderwijs zijn de kosten voor reizen, computer etc. vaak erg hoog, zeker ook in het beroepsonderwijs. Consequentie kan zijn: stoppen met school of niet meer mikken op hoger vervolgonderwijs. Zo gaat armoede door.

- Weinig geld voor sinterklaas, verjaardagen (voorbeeld: meisje van 9 is blij in de vakantie jarig te zijn: dan hoeft ze niet te trakteren en geen feestje te geven)
- Weinig mensen kunnen ontvangen of bezoeken. ('kleine geschenken onderhouden de vriendschap': valt weg). Zeker als de familie verder weg woont, is het (te) duur om er naar toe te gaan. Gevolg is verschraving van contacten, geïsoleerd leven. Opa en Oma, vrienden vallen als steunpunt weg, ook voor de kinderen.
- Resultaat soms: Spanning en onzekerheid in het gezin. En verlies van perspectief. En vooral: het gevoel er niet meer bij te horen, wat ook voor kinderen heel erg is. Alles bij elkaar een situatie van veel zorg.

Toch blijkt dat mensen vaak over geweldige veerkracht te beschikken, ouders en kinderen. Zo is bijvoorbeeld bij kinderen een grote loyaliteit naar de ouders en de wil om mee te helpen om rond te komen, door een bijbaantje, door niet te veel te vragen. Vaak zie je ook hoe ouders hun eigen wensen volledig terugschroeven, de kinderen gaan altijd voor (in voeding, kleding, school). Maar de druk, m.n. op de alleenstaande moeder, is erg groot. Altijd op zoek naar koopjes, gesprekken over problemen op school etc.

Ouders hebben er veel voor over hun kinderen zoveel mogelijk kansen te geven en tegen te veel zorgen te beschermen. Maar op hun eentje valt dat niet mee. Daarom is het belangrijk dat er op verschillende vlakken mensen meedenken en doen.

Het is een heel moeilijke situatie, dat kan verlamdend werken, want het is niet makkelijk op te lossen. Maar: er kan toch wel wat veranderen: wie kan wat doen?

- Echt structureel zal de *politiek* zaken moeten veranderen en wel fundamenteel. Zo is een verhoging van de bijstandsuitkering (ook door het NIBUD berekend) eigenlijk een must.
- De *scholen* spelen natuurlijk een belangrijke rol, in het steunen van kinderen en ouders, in het signaleren van problemen.
- Maar ook de buurthuizen, met spelletjesactiviteiten, kookcursussen, naailes, moeder-ochtenden etc.
- Wat kunnen *wijzelf* doen?

Maar ook wij zelf kunnen aan zo'n verandering bijdragen door bij de *verkiezingen* duidelijk te kiezen voor partijen die opkomen voor de mensen die onder moeilijke omstandigheden, in armoede leven.

Maar ook in je *eigen werk of vrijwilligersarbeid* kun je wat doen.

- Als je bijvoorbeeld in het *onderwijs of de zorg* werkt, kun je attent zijn op de gevolgen van armoede. Bijvoorbeeld door in de klas op het relatieve

van merkkleding te wijzen, te zorgen dat alle kinderen mee op schoolreisje kunnen, attent te zijn op pesten. Wanneer kinderen niet door willen studeren en zeggen geen zin meer te hebben, er achter aangaan. Vaker zijn financiële oorzaken en de (in)spanning die dat oplevert de reden waarom kinderen gaan stoppen.

- Attent maken op de *Stichting Leergeld* die kan helpen bij financiering van boeken of excursies etc. (zie beneden)

In de *zorg*: mensen zijn vaak onzeker en durven niet door te vragen. Ze kennen de regels niet en verstaan het medisch jargon niet. Zo komen ze aan de zaken of behandeling waar ze recht op hebben, niet toe.

- De buurthuizen zoeken vrijwilligers die kunnen helpen bij spelochtenden, ook bij gezinnen thuis. Via spellen kunnen kinderen, ook al voor ze naar school gaan, veel leren.

Ook is het fijn als mensen een stukje huiswerkbegeleiding willen geven. Dit kan de uitval uit het onderwijs duidelijk verkleinen, omdat de kinderen rustig kunnen studeren en hulp krijgen.

- Als je weet van een bedrijf waar er een aantal computers uit gaan, kun je via school of buurthuis bemiddelen dat kinderen de beschikking krijgen over een computer, vaak noodzakelijk in het voortgezet onderwijs.
- Erg belangrijk is ook het meegaan naar instanties, naar de sociale dienst bijvoorbeeld. Alleen is dat vaak een zware gang, want je bent afhankelijk, gespannen, er hangt zoveel van af.

Door er samen over te praten kunnen we nog veel meer mogelijkheden ontdekken om te voorkomen

dat kinderen buiten de boot vallen (in een isolement raken). Zo groeit de betrokkenheid op elkaar en kunnen – ook kleine – initiatieven veel voor kinderen betekenen!

Naar kinderen toe zijn er nog een aantal (initiatieven) te noemen.

- Zo hoorde een pastoraal werkster dat kinderen met Sinterklaas, vanwege de armoede thuis, geen cadeautjes gekregen hadden. Het jaar daarop heeft zij met een aantal mensen ervoor gezorgd dat de moeders in die gezinnen toch cadeaus konden kopen. Een enorme opluchting voor de moeders en vreugde voor de kinderen. (Kinderen gingen de hele straat langs om hun 'schatten' te laten zien en op school)
- Er is de stichting 'Sinterklaas bestaat'. Je kunt deze financieel steunen. Onder anderen kinderen wier gezinnen bij de Voedselbank zijn aangesloten, worden hierdoor met Sinterklaas verrast.
- Wellicht kent u ook de Stichting Jarige Job die zorgt voor een verjaardagsfeestje of cadeautjes voor kinderen uit gezinnen met een smalle beurs.

- Voor vakanties, door vrijwilligers georganiseerd voor kinderen en voor ouderen die nooit op vakantie kunnen, is er veel nodig.
- Naast de Voedselbank is er een Kleding, spullen- en cadeautjesbank, initiatieven die steun kunnen gebruiken.
- U kent misschien ook de organisatie die weekendscholen voor kinderen uit kansarme wijken opzet. Doel is het toekomstperspectief van de leerlingen te helpen verbreden. Zo'n 25 zondagen komen de kinderen naar school. Tijdens de lessen vertellen bijvoorbeeld een arts, kunstenaar of een journalist de leerlingen over hun vak. De kinderen zijn enthousiast en dat motiveert hen op school zich in te zetten om later hun droomberoep te bereiken. De weekendschool heeft natuurlijk graag vrijwilligers die over hun werk willen vertellen.
- Of het project Klassiek rondom de Klas. De opzet is om gratis klassieke muziekles als naschoolse activiteit aan te bieden.
- Door Vincentius opgericht: De stichting Leergeld, sinds 2000 op vele plaatsen actief, heeft als motto: 'Nu meedoen is straks meetellen'. Want: ieder kind komt er op aan. Door activiteiten mogelijk te maken, zoals schoolexcursies, een computer, sportclub of culturele vorming, help je kinderen in hun ontwikkeling. En zo voorkom je sociale uitsluiting, want elk kind telt! (In Arnhem zijn in 10 jaar 3000 kinderen zo geholpen)

Initiatieven waar wie wil een steentje aan bij kan dragen. Ook al kunnen we armoede niet oplossen, elk initiatief, hoe klein ook, is er één.

Zien- in compassie bewogen worden- solidair in beweging komen. Juist zo kunnen er heel mooie dingen gebeuren.